

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.600
tel.: +373 (0) 22 21-28-07

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 600
тел.: +373 (0) 22 21-28-07

DECIZIE din 06 martie 2018 cauza 04/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat, în ședință închisă, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: XXX, reprezentată de către avocata Violeta Andriuța
reclamațiilor: YYY, procurori, Procuratura r-nul WWW, și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriu de dizabilitate și gen la protecție egală din partea legii.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012. Reclamații au ridicat excepția de inadmisibilitate prevăzută la pct. 42 lit. a), lit. c) și lit. d) din Legea cu privire la activitatea Consiliului nr. 298 din 21.12.2012. Consiliul observă că excepțiile ridicate au legătură cu fondul cauzei, respectiv, acestea vor fi abordate odată cu formularea concluziilor finale pe dosar.

III. Susținerile Părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1 XXX este beneficiară a Centrului de Drept al Femeilor. În cadrul Centrului aceasta a beneficiat de asistență juridică, socială și psihologică. Urmare a ședințelor de evaluare psihologică, a fost întocmit un raport de evaluare psihologică, care confirmă că petiționara a fost abuzată sexual de către tatăl său, YYY. În acest context, la data de ZZ.ZZ.ZZZZ a fost sesizat Inspectoratul de Poliție WWW. La data de ZZ.ZZ.ZZZZ, Inspectoratul de Poliție WWW a comunicat că faptele invocate în plângere nu și-au găsit o confirmare obiectivă, pe acest caz există o ordonanță de refuz în începerea urmăririi penale din data de ZZ.ZZ.ZZZZ. La data de ZZ.ZZ.ZZZZ această ordonanță a fost contestată în conformitate cu prevederile art. 299 Cod de procedură penală. La data de ZZ.ZZ.ZZZZ prin ordonanța procurorului YYY a fost menținută ordonanța din ZZ.ZZ.ZZZZ
- 3.2 Procuratura Ialoveni a refuzat în pornirea urmăririi penale în baza art. 275 pct. 1 din Codul de procedură penală, motivând că declarațiile părții vătămate XXX sunt apreciate critic deoarece *“în perioada săvârșirii asupra ei a acțiunilor de viol, reieșind din problemele de sănătate cu care se confruntă nu putea recepționa corect evenimentele de violență sexuală și nu le putea reda, iar pe marginea cazului dat nu poate depune declarații din cauza problemelor de sănătate.”* Petiționara susține că acțiunile procurorilor sunt discriminatorii pe criteriu de dizabilitate și gen, notând că aceștia nu au examinat complet și obiectiv toate circumstanțele, iar declarațiile părții vătămate au fost apreciate critic, bazându-se doar pe starea acesteia de sănătate. Petiționara susține că din aceste considerente nu a beneficiat de o protecție egală din partea legii.

Susținerile reclamațiilor

- 3.3 Potrivit prevederilor art. 5 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016, independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale. Activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței de judecată. Potrivit art. 51 alin. (3) din Codul de procedură penală, în exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii iar conform art. 274 alin. (6) ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale, poate fi atacată prin plângere, în instanța de judecată. Potrivit prevederilor art. 313 alin. (1) din Codul de procedură penală, plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale OUP pot fi înaintate judecătorului de instrucție. Astfel, activitatea procesual-penală a procurorului sub aspectul încălcării drepturilor persoanei, inclusiv pretensele discriminări, poate fi verificată exclusiv de către instanța de judecată, fapt ce garantează independența procesuală a procurorului.
- 3.4 Prin urmare, poate fi supusă verificării de către Consiliu, numai activitatea non-procesual penală a procurorului numai în cazurile de pretense acte de discriminare a persoanei pe diverse criterii. În aceste circumstanțe, plângerea urmează a fi declarată inadmisibilă deoarece nu ține de competența Consiliului. În caz contrar, orice decizie a Consiliului privind reținerea faptei de discriminare va afecta grav mersul urmăririi penale, drepturile persoanei suspecte și va intimida procurorul ce conduce urmărirea penală.
- 3.5 Totodată, reclamații susțin că plângerea a fost depusă la Consiliul cu încălcarea prevederilor pct. 38 din Legea cu privire la activitatea Consiliului nr. 298 din 21.12.2012, care prevede că plângerea se depune în numele altei persoane doar cu acordul acesteia. Plângerea urmează a fi declarată inadmisibilă deoarece lipsește acordul petiționarei sau a reprezentantului legal a acesteia.
- 3.6 Pe fond, Procuratura r-lui WWW recunoaște, că orice persoană care are dizabilitate indiferent de severitatea acestora, poate fi victimă a unei infracțiuni și să depună declarații despre cele săvârșite conform realității. Declarațiile persoanei cu dizabilități în cadrul procesului penal reprezintă probe în egală măsură cu declarațiile altor persoane fără vreo deosebire de gen sau dizabilitate, având drept egal de acces la justiție ca și persoanele fără dizabilități.
- 3.7 În speță, imediat ce a parvenit informația despre comiterea unei infracțiuni sexuale asupra cet. XXX a fost pornită o cauză penală și administrate probe în vederea stabilirii adevărului fiind audiată victima, martori, dispusă expertiza medico-legală și psihiatrică-psihologică. În rezultatul acțiunilor de urmărire penală s-a ajuns la concluzia refuzului în pornirea urmăririi penale. Declarațiile petiționarei au fost apreciate după intima convingere a procurorului și prin coroborare cu restul probelor anexate la dosar și anume declarațiile mamei și expertiza medico-legală care a stabilit că himenul petiționarei era intact iar urme ale avortului lipseau. La aprecierea critică a declarațiilor victimei, procurorul a luat în calcul și raportul de expertiză psihiatrico-psihologică din care rezulta că XXX nu putea percepe, analiza, memora și reproduce informația asupra cazului cercetat.
- 3.8 În cazul în care declarațiile victimei erau confirmate de raportul de expertiză medico-legală, declarațiile martorilor acestea nu urmau a fi apreciate critic, ci conform realității.
- 3.9 Astfel, procurorul a refuzat în pornirea urmăririi penale din motivul lipsei faptului infracțiunii, deoarece faptele nu și-au găsit o confirmare obiectivă, dar nu din motiv că victima are dizabilitate sau că este de un anumit gen, fapt ce denotă lipsa faptei de discriminare. Aceiași soluție de neîncepere a urmăririi penale va fi emisă de procuror și în cazul unei victime fără dizabilități, în situația în care declarațiile acesteia nu vor fi confirmare de alte probe pro-acuzare.
- 3.10 Ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale a fost anulată de instanța de judecată ca urmare a schimbării declarațiilor martorului XXX, mama părții vătămate, care în instanță a declarat că a spus minciuni organului de urmărire penală atunci când a relatat că fiica sa nu a fost violată, dar nu a fost anulată din motiv de discriminare. Chiar dacă avocatul Violeta Andriuță a invocat instanței acest fapt.
- 3.11 Avocata Violeta Andriuță a invocat că organul de urmărire penală a preferat să creadă cele supse de bănuit în detrimentul declarațiilor părții vătămate, doar din motivul că aceasta este

o persoană cu dizabilități chiar dacă această concluzie nu rezultă din ordonanța de refuz, fapt ce denotă lipsa unei conduite oneste din partea avocatului la întocmirea plângerii în fața Consiliului, iar scopul adevărat al petiționării îl reprezintă crearea presiunilor asupra organului de urmărire penală și intimidarea procurorului de caz pentru a lua o hotărâre neobiectivă dar favorabilă petiționării.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 20 alin. (1)** orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime; **art. 26 alin. (1)** dreptul la apărare este garantat; **alin. (2)** fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- 4.2 Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1) stabilește** că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 4** formele grave ale discriminării: **lit. a)** promovarea sau practicarea discriminării de către autoritățile publice; **lit. e)** discriminarea săvârșită de două sau mai multe persoane; **art. 8** interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la servicii și bunurile disponibile publicului, indicând o listă deschisă de bunuri și servicii; **art. 14** menționează că Consiliul va respinge plângerea dacă aceasta: a) nu conține datele de identificare a persoanei care a depus-o; b) nu conține informația prevăzută la art. 13 alin. (2); c) este o plângere repetată care nu conține informații și dovezi noi.
- 4.3 Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 287 din 21.12.2012 la pct. 38** prevede că plângerea se depune în nume propriu, în interesul altei persoane doar cu acordul acesteia, în interesul unui grup de persoane sau al unei comunități. Plângerea se depune personal ori prin reprezentant; **pct. 42** Se declară inadmisibile plângerile care: **lit. a)** cad sub incidența art. 14 din Legea cu privire la asigurarea egalității; **lit. b)** au fost depuse cu încălcarea termenului de prescripție; **lit. c)** nu țin de competența Consiliului; **lit. d)** au un obiect nefondat, prin raportare la domeniul de aplicare al Legii cu privire la asigurarea egalității.
- 4.4 Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012 la art. 2** definește persoana cu dizabilități ca fiind persoane cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane; dizabilitatea – termen generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali); **art. 8 alin. (1)** persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute, oriunde s-ar afla, ca persoane cu drepturi egale în fața legii; **alin. (2)** persoanele cu dizabilități beneficiază de capacitate juridică în egală măsură cu celelalte persoane în toate aspectele vieții, iar după caz, și de măsuri de protecție și asistență juridică în exercitarea capacității juridice, prevăzute de legislația în vigoare; **alin. (3)** persoanele cu dizabilități au dreptul inalienabil la respectarea demnității umane indiferent de dizabilitate sau altă stare de sănătate, indiferent de rasă, naționalitate, originea etnică, limbă, religie, sex, orientarea sexuală, opinie, apartenența politică, avere, originea socială sau orice alt motiv; **alin. (4)** persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile,

politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consfințite prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), prin prezenta lege și alte acte normative; **alin. (6)** discriminarea persoanelor cu dizabilități constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **alin. (12)** Statul întreprinde măsuri pentru a se asigura că toate categoriile de persoane cu dizabilități, inclusiv femeile și fetele cu dizabilități, nu sunt supuse discriminărilor multiple și beneficiază de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului; **alin. (13)** Statul garantează excluderea oricărei forme de discriminare pe criteriu de dizabilitate; **art. 10 alin. (1)** apărarea drepturilor, intereselor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități se face în conformitate cu legislația în vigoare; **alin. (3)** persoanele cu dizabilități se bucură de asistență juridică în toate domeniile vieții în condiții de egalitate cu ceilalți cetățeni; **alin. (4)** persoanele cu funcții de răspundere și toate persoanele vinovate de încălcarea drepturilor, intereselor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități poartă răspundere conform legislației în vigoare.

4.5 Codul de procedură penală al RM nr. 122 din 14.03.2003 la art. 51 alin. (3) indică că la exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii. El, de asemenea, execută indicațiile scrise ale procurorului ierarhic superior privind înlăturarea încălcărilor de lege și omisiunilor admise la efectuarea și/sau la conducerea urmăririi penale; **art. 95 alin. (1)** sunt admisibile probele pertinente, concludente și utile administrate în conformitate cu prezentul cod; **alin. (2)** chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe o decide organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, ori, după caz, instanța de judecată; **art. 101 alin. (1)** fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor; **alin. (2)** reprezentantul organului de urmărire penală sau judecătorul apreciază probele conform propriei convingeri, formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege; **alin. (3)** nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată; **art. 262 alin. (1)** organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin: 1) plângere; 2) denunț; 3) autodenunț; 4) depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni; **art. 274 alin. (1)** organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art.262 și 273 dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv; **alin. (2)** în cazul în care organul de urmărire penală sau procurorul se autosesizează în privința începerii urmăririi penale, el întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la infracțiunea depistată, apoi, prin ordonanță, dispune începerea urmăririi penale; **alin. (4)** dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite cu propunerea de a nu porni urmărirea penală. Dacă procurorul consideră că nu sunt circumstanțe care împiedică urmărirea penală, el restituie actele, cu ordonanța sa, organului menționat pentru începerea urmăririi penale; **alin. (5)** în cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cât mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. În cazul în care consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul, prin ordonanță, abrogă ordonanța de începere a urmăririi penale și dispune refuzul în pornirea urmăririi penale și clasarea procesului penal; **alin. (6)** ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plângere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313; **art. 275** urmărirea

penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care: 1) nu există faptul infracțiunii; 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu excepția cazurilor când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică; **art. 313 alin. (1)** plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege; **alin. (2)** persoanele indicate în alin. (1) sunt în drept de a ataca judecătorului de instrucție: 1) refuzul organului de urmărire penală: a) de a primi plângerea sau denunțul privind pregătirea sau săvârșirea infracțiunii; b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege; c) de a începe urmărirea penală; 2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală; 3) alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei; **alin. (3)** plângerea poate fi înaintată, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea; **alin. (4)** plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea. Neprezentarea persoanei care a depus plângerea nu împiedică examinarea plângerii. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele respective. În cadrul examinării plângerii, procurorul și persoana care a depus plângerea dau explicații; **alin. (5)** judecătorul de instrucție, considerând plângerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate. Constatând că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plângerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plângerea și procurorului; **alin. (6)** încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă.

- 4.6 **Legea cu privire la procuratură nr. 3 din 25.02.2016 la art. 3 alin. (3)** Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Imixtiunea în activitatea Procuraturii este interzisă. Procuratura cooperează cu alte autorități pentru realizarea funcțiilor prevăzute de prezenta lege; **alin. (5)** prevede independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale; **alin. (6)** în condițiile prevederilor art. 13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești;
- 4.7 **Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați nr. 5 din 09.02.2006, la art. 2** prevede că egalitate între femei și bărbați presupune o egalitate în drepturi, șanse egale în exercitarea drepturilor, participare egală în toate sferele vieții, tratare egală a femeilor și bărbaților; **art. 5, alin. (1)** în Republica Moldova, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor.
- 4.8 **Linii directe de investigarea a infracțiunilor privind viața sexuală în conformitate cu principiile bazate pe drepturile omului (2016) la secțiunea Acțiunile inițiale și ulterioare de urmărire penală la cercetarea infracțiunilor sexuale** indică următoarele acțiuni inițiale ce urmează a fi întreprinse: 1. Ascultarea părții vătămate (victimii); 2. Cercetarea la fața locului; 3. Examinarea corporală a victimii; 4. Ridicarea și examinarea lenjeriei, hainelor victimii; 5. Disponerea și efectuarea expertizei medico-legale a victimii; 6. Ascultarea martorilor; 7. Reținerea bănuitului; 8. Percheziția corporală a bănuitului; 11. Audierea bănuitului (pag.65); **Secțiunea audierea specialiștilor** indică că absența unor dovezi fizice nu trebuie să fie interpretată astfel încât să sugereze că violența sexuală nu a avut loc, din moment ce astfel de acte de violență împotriva victimelor nu întotdeauna lasă

urme sau cicatrice (pag. 81); Deși rapoartele medico-legale sunt relevante, procurorii nu trebuie să limiteze ancheta la evaluările medicale și depozițiile martorilor, fără a ține cont de alte mijloace de probă care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei (pag.84); credibilitatea victimei și a asuspecților unde se menționează că chiar și prezența informațiilor contradictorii nu ar trebui să conducă la o îndoială automată a plângerii victimei. Acest lucru ar putea fi de fapt un factor care indică asupra abuzului (pag. 93).

- 4.9 **Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 1** stabilește că, persoanele cu dizabilități sunt acele persoane care au incapacități fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diferite bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 12** Recunoaștere egală în fața legii **pct. 1** Statele Părți reafirmă că persoanele cu dizabilități au dreptul la recunoașterea, oriunde s-ar afla, a capacității lor juridice; **pct. 2** Statele Părți vor recunoaște faptul că persoanele cu dizabilități se bucură de asistență juridică în condiții de egalitate cu ceilalți, în toate domeniile vieții; **pct. 3** Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la sprijinul de care ar putea avea nevoie în exercitarea capacității lor juridice; **art. 13 pct. 1** Statele Părți vor asigura acces efectiv la actul de justiție pentru persoanele cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, inclusiv prin asigurarea de ajustări de ordin procedural și adecvate vârstei, pentru a le facilita un rol activ ca participanți direcți și indirecti, inclusiv ca martori, în toate procedurile legale, inclusiv etapele de investigație și alte etape preliminare; **pct. 2** pentru a sprijini accesul efectiv la actul de justiție al persoanelor cu dizabilități, Statele Părți vor promova formarea corespunzătoare a celor care lucrează în domeniul administrării justiției, inclusiv a personalului din poliție și penitenciare.
- 4.10 **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale la art. 3** stabilește că nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante; **art. 14** exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 4.11 **Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării față de femei în Recomandarea generală nr.18** a statuat că *"femeile cu dizabilități sunt considerate drept un grup vulnerabil", "care suferă de o dublă discriminare legată de condițiile de viață deosebite"*.
- 4.12 **Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cauza I.G. vs. Republica Moldova (cererea nr. 53519/07) din 15 mai 2012** unde Curtea fără a-și exprima opinia asupra vinovăției lui V.R., constată că investigația efectuată asupra cauzei reclamantei a fost inadecvată cerințelor inerente obligațiilor pozitive ale Statului de a investiga eficient și de a pedepsi toate formele de viol și abuz sexual. Curtea, astfel, constată că în prezenta cauză a avut loc o încălcare a obligațiilor pozitive ale Statului în temeiul articolului 3 din Convenție.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Reclamații au ridicat mai multe excepții de inadmisibilitate. În primul rând, reclamații invocă lipsa de competență a Consiliului de a se expune asupra acțiunilor organelor de urmărire penală. Consiliului subliniază că, prevederile art. 1 din Legea cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012, se aplică în sferile politică, economică, socială, culturală și **alte sfere ale vieții**. De asemenea, în conformitate cu art. 11 lin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității, Consiliul a fost constituit în scopul asigurării protecției împotriva discriminării și al asigurării egalității tuturor persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. Principiul egalității, consacrat în art.16 din Constituția Republicii Moldova, stipulează egalitatea cetățenilor în fața legii, astfel, Consiliul reține spre examinare alegațiile petiționarei referitoare la egalitatea de tratament în realizarea drepturilor procedurale.
- 5.2 Reclamații au indicat că aceleași acțiuni discriminatorii au fost invocate și în fața instanței de judecată, solicitând Consiliului să declare plângerea petiționarei ca fiind una repetată. De asemenea, reclamații susțin că instanța de judecată s-a expus deja pe marginea acțiunilor invocate. Consiliul notează că în sensul art. 14 lit. c) din Legea cu privire la

asigurarea egalității, se consideră repetată plângerea pe marginea căreia Consiliul a emis anterior o decizie. Prin urmare, faptul că acțiunile invocate au fost examinate de alte instituții nu cad sub incidența prevederilor respective. Mai mult, Consiliul a luat act de încheierea judecătorului de instrucție emisă pe marginea ordonanței de refuz în începerea urmăririi penale și constată că ultimul s-a pronunțat prin prisma legislației procesul-penale nu și asupra caracterului discriminator al faptelor invocate.

- 5.3 Consiliul a luat act de susținerile reclamațiilor că plângerea a fost depusă de o persoană neîmputernicită fără acordul victimei sau al reprezentantului legal cu încălcarea prevederilor pct. 38 din Legea cu privire la activitatea Consiliului nr. 298 din 21.12.2012. Consiliul subliniază că prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de Republica Moldova în anul 2010, asigură recunoașterea de către Statele Părți a capacității juridice depline a persoanelor cu dizabilități indiferent de gravitatea acestora. Petiționara a depus plângerea în fața Consiliului prin intermediul unui avocat împuternicit în modul corespunzător. Cât privește alegațiile reclamațiilor cu privire la necesitatea obținerii acordului reprezentantului legal pentru examinarea plângerii, Consiliul le consideră neîntemeiate și în contradicție cu tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului în special, drepturile persoanelor cu dizabilități.
- 5.4 Ținând cont de cele relatate supra, Consiliul reține plângerea spre examinare și reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții vs. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționara prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție a discriminării petiționara urma să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:
- a) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept
  - b) aplicat în comparație cu o altă persoană (un grup de persoane)
  - c) cu care petiționara se află în situație analogică
  - d) În realizarea unui drept sau interes legitim.
- 5.5 Examinând faptele expuse, Consiliul stabilește o prezumție a discriminării directe pe criteriu de dizabilitate și gen la protecție egală din partea legii, or toate elementele indicate mai sus au fost descrise corespunzător.
- 5.6 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența sau lipsa unei justificări obiective și rezonabile a tratamentului deplâns.
- 5.7 Consiliul a luat act de poziția reclamațiilor care au indicat că probele din dosar au fost apreciate în baza intimei convingeri a procurorului pe caz la interpretarea pertinentei probelor și declarațiile acumulate la dosar. Reclamații au notat că în urma investigațiilor au stabilit că mama victimei ar fi mințit în declarații și expertiza medico-legală efectuată, a stabilit că himenul petiționarei era intact și lipseau urme ale avortului. La aprecierea critică a declarațiilor victimei, procurorul a luat în calcul și raportul de expertiză psihiatrico-psihologică din care rezulta că victima violului nu putea percepe, analiza, memora și reproduce informația asupra cazului cercetat.
- 5.8 Examinând circumstanțele speței finalizate cu ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale, Consiliul reține conținutul acesteia și susținerile părților la ședința de audieri. Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale este bazată preponderent pe Raportul de expertiză psihiatrico-psihologică care a concluzionat că XXX, din considerentul gradului de deficit intelectual depistat la ea, nu putea recepționa corect evenimentele de violență sexuală și nu le putea reda, iar pe marginea cazului nu poate depune declarații din cauza problemelor de sănătate. Aceleași argumente au fost susținute și de procurorul ierarhic superior care a verificat legalitatea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale.

- 5.9 Consiliul subliniază că această abordare este discriminatorie și stigmatizează față de persoanele cu dizabilități. La ședința de audieri reclamatul a conformat faptul că în activitatea sa procuratura dispune și se conduce de *Liniile directoare de investigare a infracțiunilor privind viața sexuală în conformitate cu principiile bazate pe drepturile omului (2016)*. Urmând abordarea bazată pe drepturile omului, acest document recunoaște vulnerabilitatea sporită a persoanelor cu dizabilități, subliniind că *"deseori, victimele cu dizabilități de învățare sau de boli mintale sunt privite cu neîncredere. Comparativ cu victimele vulnerabile, suspectii pot fi la fel de bine - manierați, simpatici, plauzibili și coerenții. Astfel, în aceste cazuri, este esențial ca procurorii să se concentreze asupra dacă și cum suspectii au exploatat vulnerabilitatea victimelor lor, mai mult decât pe credibilitatea victimei"*.
- 5.10 Consiliul observă că reclamații nu au luat în calcul concluzia medicului care a notat că, particularitățile anatomice individuale ale himenului permit întreținerea unui raport sexual fără deflorarea acestuia. Totodată, absența unor dovezi fizice, nu ar trebui să fie interpretată astfel încât, să sugereze că violența sexuală nu a avut loc, din moment ce aceste acte de violență ar putea să nu lase semne sau cicatrice. Deși rapoartele medico-legale sunt relevante, OUP și-a limitat investigația la evaluările medicale și depozițiile unor martori, fără a ține cont de alte mijloace de probă, care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei. Or, prezentarea de informații contradictorii nu ar trebui să conducă la o îndoială automată a plângerii victimei. Mai mult ca atât, din circumstanțele descrise inițial se conturează că victima ar fi fost supusă acțiunilor perverse cu caracter sexual, care nu au fost reflectate în rapoartele medico-legale, or aceste detalii nici nu au fost investigate.
- 5.11 Consiliul notează că reclamații nu au audiat nici frații petiționarei, despre care aceasta a comunicat că au fost martori ai infracțiunii. La ședința de audieri reclamații au comunicat că depozițiile martorilor vor fi examinate abia odată cu anularea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale de către instanța de judecată și doar *la insistența apărătorului*. Această abordare întărește prezumția că reclamații nu au depus toată diligența pentru investigarea complexă a pretinselor acțiuni cu caracter sexual asupra unei femei cu dizabilități.
- 5.12 Consiliul notează că petiționara a fost audiată o singură dată de către OUP prin intermediul mamei sale. Mama petiționarei, ulterior, și-ar fi modificat declarațiile, spunând că ar fi mințit când a declarat că fiica sa a fost violată. Consiliul menționează că modificarea declarațiilor putea fi examinată mai complex, inclusiv în contextul presupuselor abuzuri sau intimidări ale mamei. Or, din materialele cauzei este evident faptul că mama petiționarei este victimă a violenței în familie, fapt constatat în procesul de examinare a pretinselor acțiuni de viol comise asupra XXX și menționat în ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale din 04 mai 2016.
- 5.13 Consiliul atrage atenția că după modificarea declarațiilor mamei, pretinsa victimă nu a fost audiată prin intermediul unui specialist pentru a se verifica dacă circumstanțele relatate anterior au avut loc. Totodată, conținutul ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale nu conține informația cu privire la audierea potențialului bănuț în comiterea infracțiunii de viol, or în viziunea Consiliului această acțiune de urmărire penală urma a fi realizată la cercetarea infracțiunii și examinată corespunzător.
- 5.14 Consiliul atrage atenția asupra faptului că Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării față de femei în Recomandarea generală nr.18 a statuat că *"femeile cu dizabilități sunt considerate drept un grup vulnerabil", "care suferă de o dublă discriminare legată de condițiile de viață deosebite"*. Consiliul reiterează Liniile directoare de investigare a infracțiunilor privind viața sexuală în conformitate cu principiile bazate pe drepturile omului (2016) care atrag atenția asupra faptului că *"femeile cu dizabilități se confruntă cu o confluență intersectată a violenței, care reflectă atât violența bazată pe sex, cât și violența pe motiv de dizabilitate. Unele dintre cele mai vulnerabile victime ale violenței sexuale sunt cele cu dificultăți de învățare. Persoanele cu dificultăți de învățare sau probleme de sănătate mintală pot considera că nu vor fi crezute în cazul în care declară că au fost violate, iar persoanele cu dizabilități fizice se tem să raporteze violul, în cazul în care autorul infracțiunii este un îngrijitor, sau se tem că vor pierde îngrijirea rezidențială"*. Urmând abordarea bazată pe drepturile omului menționată mai sus, Consiliul constată că

eșecul reclamațiilor de a examina multe-aspectual faptele invocate de petiționară, femeie cu dizabilități, constituie discriminare intersecțională, pe criterii de dizabilitate și sex.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1- 3, și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61 al Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriul de dizabilitate și sex în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii.
2. Consiliul recomandă Procuraturii YYY să aducă la cunoștința procurorilor din cadrul Procuraturii prezenta decizie și să întreprindă toate măsurile posibile pentru a nu admite fapte similare pe viitor.
3. O copie a prezentei decizii se remite procuraturii generale pentru informare și pentru a întreprinde măsuri preventive în vederea neadmiterii faptelor similare pe viitor.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr.298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia

Ian FELDMAN – Președinte

Oxana GUMENNAIA – Membră

Andrei BRIGHIDIN – Membru

Lucia GAVRILIȚĂ – Membră